

Els serveis centrals: destaquem...

Nou programa marc de drogodependències

Projecte pilot de prevenció de sobredosi a la sortida

Sistema de seguiment integral de violència de gènere

Actualització de la intervenció en drogodependències i formulació d'un nou programa marc

La unitat de programes d'atenció especialitzada conjuntament amb la unitat de medi obert estan en ple procés de revisió del Programa marc de conductes addictives.

Així doncs, fins ara s'han revisat les intervencions que es fan en matèria de drogodependències, tant en medi ordinari com en medi obert, mitjançant 16 reunions de treball amb els equips multidisciplinaris especialitzats en tractament de les drogodependències dels centres penitenciaris (Homes, Joves, Quatre Camins, Brians 1, Brians 2, Girona, Figueres, Tarragona, Ponent, SO Dones, Obert 1, Obert 2, Obert Lleida) i dels serveis socials d'execució penal de Barcelona, Lleida i Tarragona.

En aquests moments s'està redactant un document de síntesi de les propostes i aportacions recollides en aquestes reunions, en les quals s'han examinat i repassat els criteris d'admissió i els circuits de derivació dels diferents programes i recursos associats al tractament de les drogodependències i s'ha revisat la bibliografia actualitzada d'investigacions i les línies d'actuació política en relació amb la intervenció en drogodependències.

Alhora, s'han mantingut entrevistes d'assessorament amb agents actius i de prestigi en l'àmbit de l'atenció a les drogodependències, com ara responsables del Màster en Drogodependències de la Universitat de Barcelona, del programa Energy Control de l'Associació Benestar i Desenvolupament, l'equip del CAS Sant Boi de Llobregat (Benito Menni), el Servei de Prevenció i Atenció a les Drogodependències de l'Agència de Salut Pública i la Unitat Hospitalària Psiquiàtrica Penitenciària de Brians 1.

Properament aquest assessorament s'estendrà a d'altres responsables de la Unitat d'Addiccions de l'Hospital de Sant Pau i de la Unitat de Conductes Addictives de l'Hospital de la Vall d'Hebron. Resten pendents de confirmació entrevistes amb el Procés d'Atenció a les Addiccions del Parc de Salut Mar, l'equip del CAS Horta Guinardó, la Fundació Salut i Comunitat, la Fundació Mercè Fontanilles i la Taula de Participació Social.

Una vegada tancada la revisió bibliogràfica i recollides totes les aportacions fruit d'aquest assessorament, es redactarà el nou Programa marc d'intervenció en drogodependències.

Implementació del projecte pilot de prevenció de sobredosi a la sortida

Ja us vam informar al número 3 de *Rehabilitació.cat* que la Subdirecció General de Drogodependències del Departament de Salut ha posat en marxa el Pla pilot de prevenció de sobredosis per opiàcids i psicoestimulants amb l'objectiu de disminuir el nombre de morts per intoxicació aguda associada a aquest consum (sobredosi amb resultat de mort) i reduir el nombre de sobredosis en determinades zones pilot de Catalunya.

La Subdirecció General de Programes de Rehabilitació i Sanitat del Departament de Justícia queda vinculada a aquest pla per garantir que els centres penitenciaris que corresponen a les zones esmentades disposin de protocols específics per prevenir o tractar les sobredosis, que hi hagi una oferta formativa per als professionals de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències i per als professionals penitenciaris sobre la identificació, la prevenció i el tractament de les sobredosis i que s'elabori una estratègia d'implicació dels mateixos consumidors de drogues i les seves persones més properes (familiars, amics...).

Per aconseguir aquests objectius, la Subdirecció General de Drogodependències, juntament amb responsables de la Direcció General de Serveis Penitenciaris, ha elaborat un Protocol sobre prevenció de sobredosi per a centres penitenciaris que cada centre penitenciari haurà d'adaptar a la seva dinàmica de funcionament intern.

Posteriorment, per assegurar la correcta implementació d'aquest protocol, s'ha dissenyat un pla pilot que estableix el procediment i permet avaluar i millorar-ne l'execució. Els centres inclosos al Pla pilot del Protocol sobre prevenció de sobredosi per a centres penitenciaris són Brians 1, Quatre Camins i la Secció Oberta de Dones.

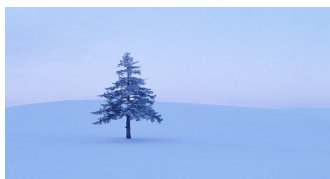
Així, s'han mantingut reunions de coordinació amb aquests centres, s'ha designat un responsable de projecte i un responsable clínic (sanitari) i s'ha configurat el grup de professionals que seran formadors de la resta de destinataris implicats, els quals ja han fet la formació inicial a l'Institut d'Estudis de la Salut. Finalment, els professionals formats seran els responsables d'impartir els tallers per als interns que més avall s'enuncien.

Aviat s'iniciarà la formació als interns considerats al protocol com de *categoria I* (els que tenen un temps d'abstinència contrastada mitjançant analítiques i/o estan en programa de manteniment amb metadona, programes de tractament intensius o lliures de drogues, i que surten o estan molt propers a sortir a l'exterior), per anar estenent-la als interns considerats de *categoria II* (donats d'alta en un programa de tractament de les drogodependències que no sigui intensiu o lliure de drogues i interns en consum actiu amb nivells motivacionals tan baixos que no els permetin iniciar cap tipus de tractament) i als interns de *categoria III* (antecedents de consum molt allunyats en el temps, amb una abstinència prolongada contrastada i no donats d'alta a cap programa de tractament, i interns sense antecedents de consum).

Els àmbits d'actuació seran els següents:

1. Cursos formatius grupals:
 - Taller de primers auxilis bàsics, per a tots els interns
 - Taller de prevenció de sobredosi, per a interns consumidors
 - Taller de pautes d'actuació davant la sobredosi (identificació i ús de la farmaciola de naloxona), per a interns consumidors

2. Actuacions i intervencions de caire individualitzat, amb interns consumidors:
 - Detecció/avaluació del risc de sobredosi a les entrevistes rutinàries dels serveis sanitaris
 - Informació inserida a les entrevistes o a les tutories prèvies a les sortides a l'exterior
 - Entrevista a demanda de l'intern sobre aquest tema
 - Entrevista dirigida amb interns d'alt risc de sobredosi
 - Dispensació de la farmaciola de naloxona
3. Altres accions:
 - Tríptic de prevenció genèrica a tota la població reclusa
 - Rètols a la cel·la sobre pautes de conducta en cas d'emergència
 - Projecció d'un vídeo de sensibilització a les sales d'espera de comunicacions i dels serveis socials d'execució penal
 - Entrevistes informatives i dispensació de la farmaciola de naloxona a les famílies dels interns consumidors

Base de dades del Sistema de seguiment integral de violència de gènere

El dia 30 de març passat, als serveis centrals del carrer Aragó, es va fer la presentació de la base de dades del Sistema de seguiment integral de violència de gènere (VdG) del Gabinet d'Estudis de Seguretat Interior de la Secretaria d'Estat de Seguretat del Ministeri de l'Interior. A la sessió hi van assistir professionals dels centres penitenciaris (especialment juristes criminòlegs), professionals dels serveis socials d'execució penal i professionals dels serveis centrals de l'àmbit de la rehabilitació.

El sistema va ser endegat el març de 2007 i va començar a funcionar l'agost d'aquell mateix any. Posteriorment, s'hi han anat incloent els operadors dels diferents territoris: estatal, autonòmic i local, amb la finalitat d'integrar en una sola aplicació tota la informació coneguda des dels diferents àmbits d'intervenció (policia, judicial, oficines d'atenció a les víctimes, fiscalies, jutjats, mesures penals alternatives, centres penitenciaris, etc.), els recursos operatius i les eines d'avaluació de risc per a les víctimes de violència de gènere, per tal d'assistir-les i protegir-les.

Pel que fa a les dades que recull el Sistema, es destaquen: denúncia o denúncies i actuacions policials que hi estan relacionades, dades personals (tant de l'infractor com de la víctima), situació i descripció de la denúncia policial, relació de l'infractor amb la víctima o les víctimes, nivell de risc avaluat per a la víctima (des del punt de vista de la policia), situació judicial respecte de sentències (mesures privatives de llibertat, mesures

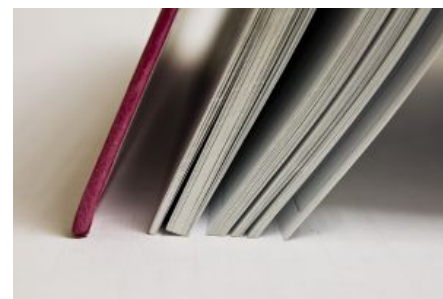
penals alternatives, ordres de protecció a la víctima, etc.), situació penitenciària, mesures policials de protecció i assistència a les víctimes, esdeveniments crítics respecte de la interacció infractor/víctima, etc.

La base de dades pot emetre notificacions automatitzades als agents intervinents (per control de les dades, demores en la valoració del risc, reassignacions funcionals o territorials d'alguna víctima, incidències crítiques, convivència amb l'agressor, moviments de penats, etc.).

En funció de tota la informació recollida es prendran unes mesures policials de protecció, vigilància i assistència determinades, establertes en el protocol dictat pel secretari d'Estat i Seguretat. Actualment hi ha 30.163 usuaris formats i habilitats, 181.820 dones víctimes incloses al sistema i 95.637 casos en actiu.

A partir d'ara el Departament de Justícia i, en concret, les oficines d'atenció a la víctima del delictes i les àrees de Reparació i Atenció a la Víctima i d'Informació i Seguretat podran accedir a les dades dels moviments dels maltractadors –referents a la concessió de permisos i llibertats–, i també a la valoració del risc i a les dades de les seves víctimes. La Direcció General de Serveis Penitenciaris està pendent d'establir les necessitats, per delimitar l'abast de l'accés a la consulta d'informació i ajustar el perfil d'usuari al sistema, i també per concretar amb els responsables corresponents el nivell d'interoperativitat administrativa.

Lectures recomanades

1. ***Prison staff and harm reduction. A training manual***, Brussel·les, Comissió Europea, 2010.

Aquest manual és el producte d'un programa de tres anys finançat per la Comissió Europea, destinat a la millora de la formació dels professionals de l'àmbit penitenciari, pel que fa a la reducció de danys en drogodependències.

Després d'una primera part introductòria, el manual s'estructura entorn d'un mòdul central (en el qual ofereix una visió general entorn de les drogues, les conductes de risc, els danys associats i les intervencions destinades a reduir-los) i deu mòduls complementaris, que es poden treballar de manera independent (en els quals s'analitzen amb més profunditat temes com ara conceptes i patrons de drogodependència, malalties infeccioses, drogodependències i malalties mentals, joves i drogues, dones a presó, interns immigrants, interns pertanyents a minories ètniques, sexualitat, cooperació amb les ONG i, finalment, salut i seguretat del personal de presons).

Podeu obtenir el document complet descarregant-lo de:

http://www.drogomedia.com/readnovedades.php?id_nov=440&id=2

2. ***Prevention of acute drug-related mortality in prison populations during the immediate post-release period***, Ginebra, World Health Organization, 2010.

L'índex de mortalitat relacionat amb les sobredosis entre la població reclusa és inacceptablement alt en el període immediatament posterior a l'alliberament. Aquests casos són el resultat de molts factors, incloent-hi la tolerància disminuïda després d'un període de relativa abstinència durant l'empresonament i l'ús concurrent de múltiples drogues en combinació amb opiacis, que gairebé dobla el risc de mort per sobredosi. Altres factors importants són la manca de suport previ a l'alliberament, la manca de seguiment posterior a l'alliberament i el fracàs en la identificació dels subjectes que es troben en situació de risc de sobredosi.

La dependència de substàncies és un desordre crònic amb alts índexs de recaiguda que sovint exigeix un tractament continu a llarg termini. Aquest informe identifica les àrees principals en què s'ha de millorar per disminuir el risc de mort per sobredosi, entre les quals hi ha la coordinació i connexió dels serveis sanitaris penitenciaris amb els sistemes de salut pública, la potenciació dels tractaments substitutius d'opiacis i l'actuació preventiva a través de tots els nivells del sistema de justícia.

L'informe inclou una revisió de la bibliografia substancial d'investigació de diversos països. Aquesta recerca dóna suport a la tesi que el període immediatament posterior a l'empresonament suposa un risc significativament intensificat de mortalitat per sobredosi. Podeu cercar i descarregar el document complet a:

<http://www.drogomedia.com/bibvirtual/bibvirtual.php>

3. **“La protecció dels menors davant la reforma del Codi penal”**, article de JOSEP TAMARIT SUMALLA, catedràtic de dret penal (Universitat de Lleida), director del Programa de criminologia de la UOC i president de la Societat Catalana de Victimologia, al *Butlletí Inf@ncia*, del Departament de Benestar Social i Família. <http://www.gencat.cat/bsf/publica/butlletiDGAIA/num48>

La LO 5/2010, per la qual es reforma el Codi penal, incideix en alguns dels tipus delictius en què es protegeixen els béns jurídics dels menors d'edat. Cal destacar especialment les modificacions que afecten els delictes de caràcter sexual, les quals reestructuren algunes tipologies i en creen de noves, a més d'introduir la mesura de seguretat de llibertat vigilada. L'exposició de motius justifica les modificacions apel·lant a la necessitat d'augmentar el nivell de protecció de les víctimes i de transposar la Decisió marc 2004/68/JAI del Consell de la Unió Europea, de 22 de desembre de 2003, relativa a la lluita contra l'explotació sexual dels infants i la pornografia infantil. Aquest article analitza els factors que es troben a l'origen de les reformes.

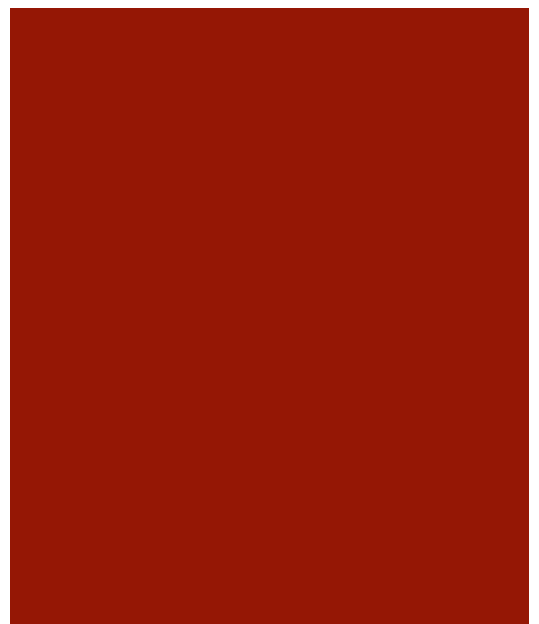
4. **Violència intrafamiliar. Raíces, factores y formas de la violencia en el hogar**, de JOSÉ RAMON AGUSTINA. Editorial Edisofer

El nucli familiar com a context de fenòmens violents. Conceptes clau: fenomenologia, factors i estratègies en el marc de la violència intrafamiliar, violència en les relacions de parella, violència i maltractament sobre menors, violència de fills contra pares, violència intrafamiliar sobre persones grans i violència intrafamiliar vista per experts.

5. **Criminología ambiental: ecología del delito y de la seguridad**, de LAURA VOZMEDIANO i CÉSAR SAN JUAN. Editorial UOC

Aquest llibre ofereix una exposició dels temes d'aquesta disciplina. A més dels seus desenvolupaments teòrics, s'analitzen temes com els patrons delictius assistits amb un sistema d'informació geogràfica (SIG o, en la sigla anglesa, GIS), les propostes més rellevants d'anàlisi geogràfica o les claus etiològiques de la por del delictes. També es presta una atenció especial a les estratègies més innovadores de prevenció de la criminalitat.

Es tracta d'un manual molt pedagògic gràcies a la bibliografia especialitzada, les activitats d'aula i els recursos complementaris en línia que es proposen en cada tema.

Agenda: jornades, congressos, seminaris i conferències

VIII Congrés Espanyol de Criminologia

Des de 2004, la Societat Espanyola d'Investigació Criminològica (SEIC), juntament amb la Federació d'Associacions de Criminologia (FACE), organitza anualment un congrés d'àmbit estatal sobre criminologia. En la seva vuitena edició, la seu del congrés serà la ciutat de Sant Sebastià (Gipúscoa), a la Universitat del País Basc, que acollirà l'esmentat esdeveniment els dies 29 i 30 de juny i 1 de juliol de 2011.

Aquest congrés, que es fa amb la coorganització de l'Institut Basc de Criminologia, introdueix modificacions quant al format, ja que es privilegiarà el pòster davant la comunicació per, d'aquesta manera, incentivar la interacció dels autors amb la resta dels participants. <http://www.criminologia.net/congreso2011/programa.html>

Xerrada: “Emmarcament de l'àmbit penitenciari”

Elisabet Boó i Elisenda Sancenón, educadores socials del Centre Penitenciari Quatre Camins i coordinadores del Grup de Treball en l'Àmbit Penitenciari del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya (CEESC), pretenen oferir als educadors socials i a altres persones interessades la informació bàsica necessària sobre l'àmbit penitenciari, alhora que emmarcaran la figura de l'educador social en aquest àmbit i el seu procés de professionalització.

Dilluns 20 de juny a la seu del CEESC a Barcelona i dilluns 27 de juny a la delegació del CEESC del Camp de Tarragona (Reus). Accediu a:

http://www.ceesc.cat/component/option,com_jcalpro

19a Conferència Europea dels Serveis Socials

La Xarxa Social Europea (ESN) organitza a Varsòvia, del 6 al 8 de juliol de 2011, la 19a Conferència Europea dels Serveis Socials sota l'epígraf “Construir una societat activa i solidària: innovació, participació, comunitat”.

<http://www.esn-conference.org/es/home-warsaw>

Aquest Any Europeu del Voluntariat coincideix amb un moment difícil per a tots els qui participen en els serveis socials a causa del continu repte econòmic i social per a les finances públiques. Aquest repte ha contribuït a obrir un debat sobre el paper que els serveis socials exerceixen en la capacitació i l'assistència de persones i barris, amb un nou interès per la innovació, la ciutadania activa i la millora de l'eficàcia dels serveis.

Aquesta conferència ofereix l'oportunitat d'aprendre en un ampli ventall de temàtiques: la infantesa, les famílies, l'assistència a llarg termini per a ancians, la integració dels immigrants, la gestió de recursos, la salut mental i l'ocupació. Accediu al programa a:

<http://www.esn-conference.org/es/programme-warsaw>.

Gestió de la interculturalitat a les organitzacions

Curs a càrrec de Cèlia Premat, educadora i antropòloga social, especialitzada en xarxes i treball comunitari, convivència i interculturalitat. Actualment tècnica de participació i associacionisme de l'Ajuntament de Santa Coloma i tutora del grau en educació social a la UOC.

La transformació demogràfica que ha canviat bona part de la realitat humana de les ciutats catalanes els darrers anys

obliga a replantejar les relacions humanes i l'atenció a persones amb un nou component: la diversitat cultural i de valors de persones vingudes d'arreu. Aquest curs, que s'impartirà a la seu del CEESC, pretén oferir als professionals que gestionen aquesta diversitat cultural algunes eines educatives que facilitin la comprensió, la cohesió social i la millor inclusió dels col·lectius de nousvinguts.

http://www.ceesc.cat/component/option.com_jcalpro

II Congrés Internacional Patologia Dual, del 5 al 8 d'octubre de 2011

La patologia dual, o el que és el mateix, la concurrència de trastorns per ús de substàncies i altres trastorns mentals, és una realitat clínica que afecta un nombre molt important d'interns penitenciaris.

Entre els temes que s'hi tractaran es destaquen l'etiopatogènesi, la diagnosi i les teràpies de patologia dual, avenços de la biologia molecular, clínica diària, estratègies de prevenció i programes de recuperació.

<http://www.patologiadual.es/cipd2011/es/programa.htm>.

Així mateix, s'ha programat un simposi especial de dos dies, sota el títol "Parallel Symposia on Self Medication and Self Regulation In Dual Diagnosis", a fi de revisar les proves a favor i en contra de la teoria que afirma que alguns dels pacients prenen drogues per mirar de resoldre el sofriment psicològic que suporten.

Les acreditacions seran reconegudes pel Consell Europeu d'Acreditacions per a la Formació Mèdica Continuada, l'Associació Mundial de Psiquiatria i el Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries / Comissió de Formació Continuada del Sistema Nacional de Salut.

<http://www.patologiadual.es/cipd2011/es/index.htm>

XI Congrés Anual de la International Association of Forensic Mental Health Services

Ja s'ha informat en reiterades ocasions del pròxim [XI Congrés Anual de la International Association of Forensic Mental Health Services](#), que amb el títol "Cap a la prevenció integrada" es farà a Barcelona del 29 de juny a l'1 de juliol, amb els temes centrals de l'avaluació i la gestió del risc de violència, el tractament o la intervenció, la delinqüència juvenil i la violència domèstica o de parella. Fem aquest recordatori, malgrat que les inscripcions ja es troben tancades, per la importància que tenen en el nostre àmbit de treball els continguts del programa i els ponents internacionals que exposaran les darreres novetats científiques d'aquest camp, de les quals intentarem estar al corrent i poder fer arribar informació als professionals penitenciaris.

11a Conferència Anual de la Societat Europea de Criminologia: "Repensant el delicte i el càstig a Europa"

En la seva onzena edició, la seu del congrés serà la ciutat de Vílnius, a Lituània, considerada patrimoni de la humanitat per la UNESCO, del 21 al 24 de setembre, i es farà amb l'organització de la Universitat de Vilnius, l'Institut de Dret de Lituània, el Centre per a la Prevenció del Delicte de Lituània i l'Associació Lituana de Criminologia. El Congrés presenta una visió de conjunt dels últims desenvolupaments en la criminologia, tant en camps teòrics com en les àrees d'aplicació i direcció o gestió. <http://www.euocrim2011.com/>

Informacions

Learning at prison

La Direcció General de Serveis Penitenciaris ha participat el maig d'enguany en una reunió de treball del grup europeu Learning at prison (LEAP) a Manchester. Aquest grup està integrat per professionals de l'àmbit educatiu de les presons, o per membres d'entitats que hi treballen, de sis països: Fondazione Giovanni Michelucci (Itàlia), Berliner Literarische Aktion (Alemanya), Tmima Filakon Kipro (Xipre), The Prison School Within the Juvenile Prison in Volos (Grècia) i The Manchester College (Anglaterra).

El grup celebra reunions periòdiques que es fan de manera rotatòria als diferents països integrants, amb l'objectiu d'identificar les bones practiques en la formació d'adults a les presons, analitzar les estratègies educatives i els mètodes per a la planificació i implementació d'iniciatives formatives, i també els criteris de qualitat emprats en el context penitenciari.

Podeu consultar tots els materials al web de Learning at prison: <https://sites.google.com/site/leapplatform/>, o obtenir més informació a <http://espaitic.wordpress.com/2011/05/15/learning-at-prison-a-manchester/>.

Donació del Cercle de Lectors

L'empresa Cercle de Lectors ha donat un lot de 40.000 llibres que es destinarà a la biblioteca del nou centre penitenciari Puig de les Basses. A més, a partir d'enguany i de manera consecutiva, donarà un lot de 1000 llibres a cada centre penitenciari de règim ordinari de Catalunya, d'acord amb les necessitats i la disponibilitat de llibres.

Programa d'estades per a jutges als centres penitenciaris de Catalunya

Novament l'Escola Judicial i el Centre d'Estudis Jurídics reprenen l'organització de les pràctiques judicials en l'àmbit penitenciari, en el que ja és el dotzè any de col·laboració. Aquesta acció formativa s'inclou en el pla docent de l'escola i ha de permetre als futurs jutges (186 aquesta edició) una aproximació directa als àmbits d'actuació que seran motiu de la seva intervenció professional.

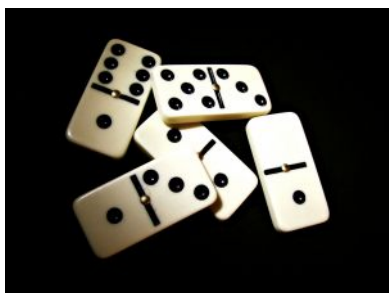
El contingut de la programació pretén incidir en els aspectes més destacables de la dinàmica institucional. La consecució de les fites formatives s'aconsegueix amb la col·laboració entre l'Escola Judicial, la Direcció General de Serveis Penitenciaris i l'esforç dels 5 centres penitenciaris implicats, que faciliten els mitjans materials i humans per a l'adequada organització, elaboració i execució del programa d'estades per a jutges als centres penitenciaris de Catalunya: Brians 1, Brians 2, Ponent, Quatre Camins i Joves.

Els jutges d'aquesta 62a promoció de la carrera judicial es distribuïran en 10 grups, dels quals cada centre penitenciari n'acollirà dos, durant tres dies. Els alumnes tindran el suport de 10 coordinadors i una seixantena de docents, que són comandaments, tècnics de vigilància penitenciària i personal de tractament dels centres penitenciaris.

Mostra de treballs artístics al Poble Espanyol

Del 7 de juny al 17 de juliol de 2011, a la botiga de la Baixada Cervantes, 3 del Poble Espanyol (Av. de Francesc Ferrer i Guàrdia, 13, Barcelona), hi podreu veure exposada una mostra de treballs realitzats als tallers artístics dels centres penitenciaris de Catalunya; la mateixa mostra és un punt de venda dels treballs.

Aquesta mostra està organitzada pel Departament de Justícia, Ared (Fundació per a la reinserció de dones), Unnim Obra Social i el Poble Espanyol.

Directori: arxiu de manuals, circulars i instruccions, programes de rehabilitació, escales, documents i material complementari, validats pel centre directiu

Per tal d'homologar els continguts dels subprogrames que recull el Programa marc d'organització curricular i per dotar d'uniformitat l'execució dels processos de rehabilitació (atenció individualitzada, intervenció grupal i ambiental, i gestió i registre de la informació), la Subdirecció General de Programes de Rehabilitació i Sanitat està confeccionant un arxiu de programes, escales, documents i material complementari validats, que s'enviarà properament a tots els centres penitenciaris, en suport digital. Us n'avancem els continguts.

En aquest arxiu hi trobareu set carpetes, de les quals quatre tenen un caràcter generalista o complementari dels programes de rehabilitació, i són: **Manuels SIPC, Circulars i instruccions, SAM i PAI i Entrevista motivacional.**

La carpeta **Manuels SIPC** conté el manual general d'ús del SIPC i 14 desenvolupaments d'innovacions en l'aplicació informàtica.

A la carpeta **Circulars i instruccions**, s'hi han recollit les més significatives i útils en l'àmbit de la rehabilitació que estan vigents.

El contingut de la carpeta **SAM, PAI** fa referència als manuals i circulars relatius al Sistema de motivació i avaluació continuades i al Programa marc d'atenció individualitzada, que guia la confecció del Programa individualitzat de tractament.

La carpeta **Entrevista motivacional** recull un manual d'entrenament en entrevistes motivacionals amb delinqüents destinat a professionals, amb les respectives lliçons, així com una guia d'entrevistes motivacionals amb agressors.

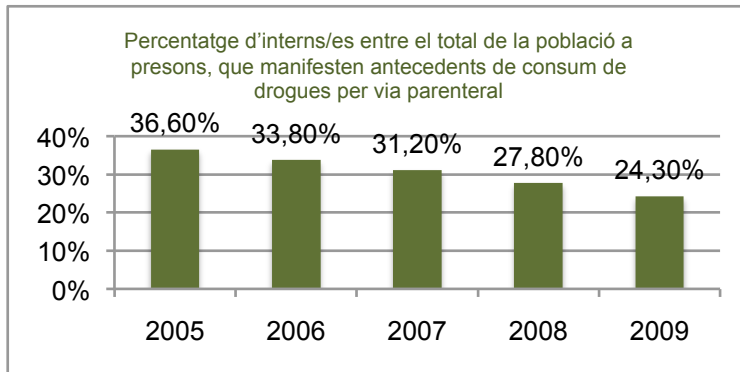
Les tres carpetes restants tenen a veure amb els subprogrames d'intervenció grupal corresponents als àmbits d'intervenció que estableix el nou **Programa marc d'organització curricular** (deixant a banda els programes relatius a l'àmbit del món laboral i l'àmbit de la formació de persones adultes). Aquests àmbits són:

L'àmbit de **salut i desenvolupament personal**, que conté els subprogrames relatius a l'activitat física i l'esport, a la qualitat de vida (Programa d'educació en drogues, Programa d'agents de la salut i Programa d'educació afectivosexual), a les competències per a la relació i al desenvolupament del pensament prosocial.

L'àmbit del **context jurídic, social i cultural**, que conté el Programa marc d'educació social als centres penitenciaris i els subprogrames relatius a la societat i la ciutadania (Programa de mobilitat segura, Programa marc d'educació per a la convivència, Programa marc d'agents de prevenció en la comunitat i Programa de preparació de permisos de sortida), a la promoció i difusió cultural (Programa marc de les arts plàstiques, visuals i escèniques i Programa marc de biblioteques dels centres penitenciaris) i a la informació i suport jurídic.

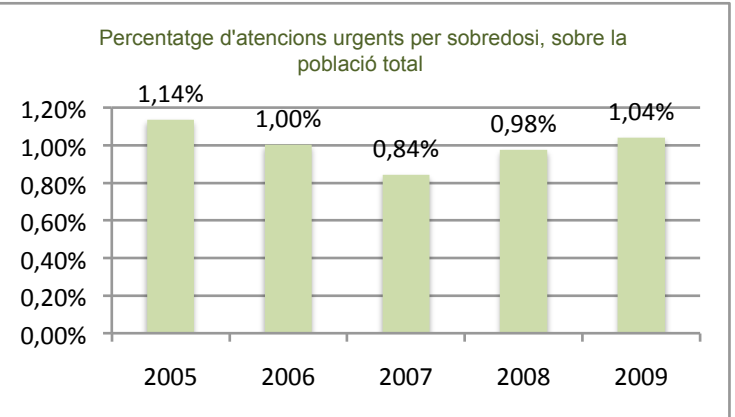
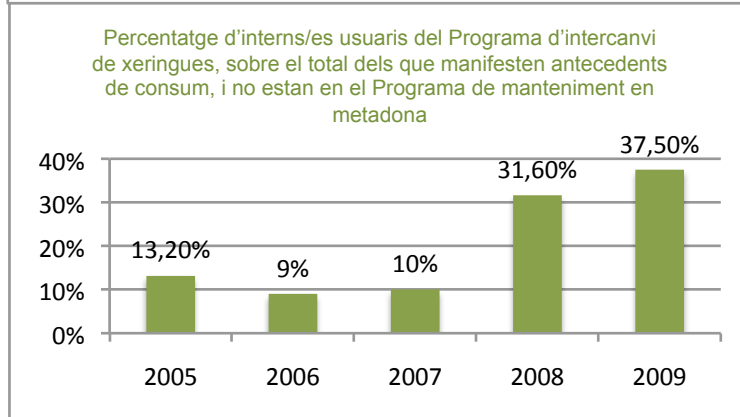
Finalment, l'àmbit de l'**atenció especialitzada**, que conté els subprogrames relatius a les conductes addictives (drogodependències i alcoholisme), a les conductes violentes (violència intrainstitucional, agressió sexual, violència de gènere, delictes de trànsit i violència autodirigida) i a la salut mental i les discapacitats.

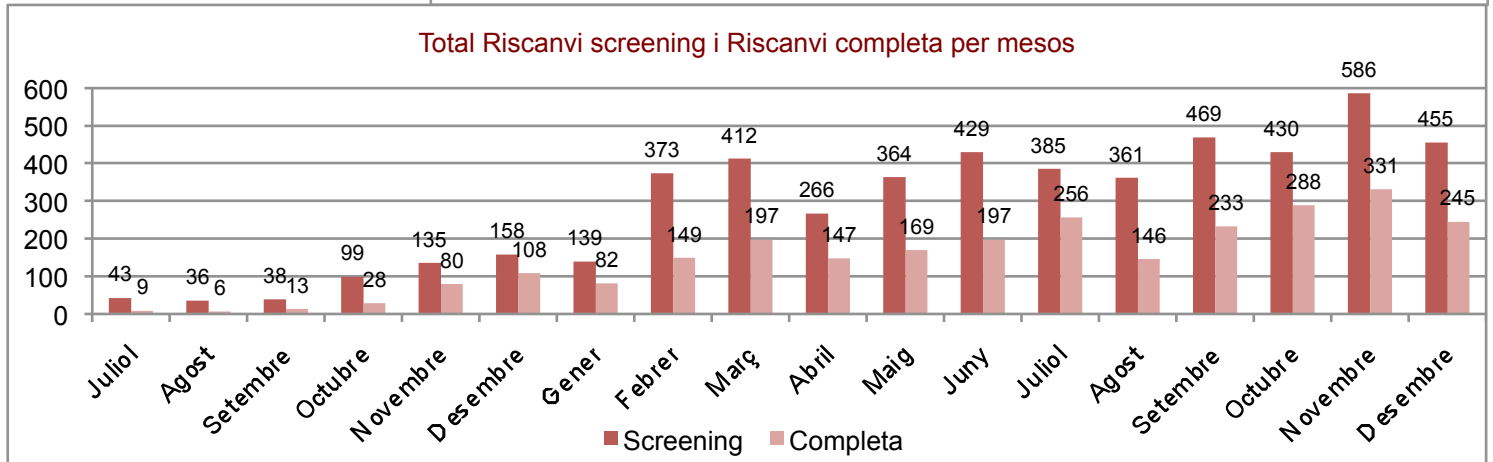
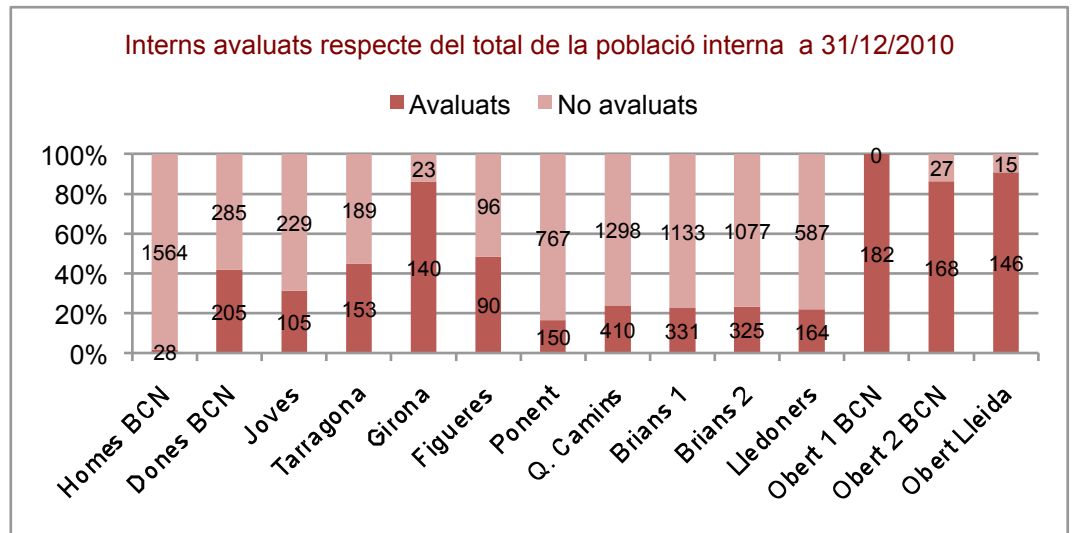

+ Dades

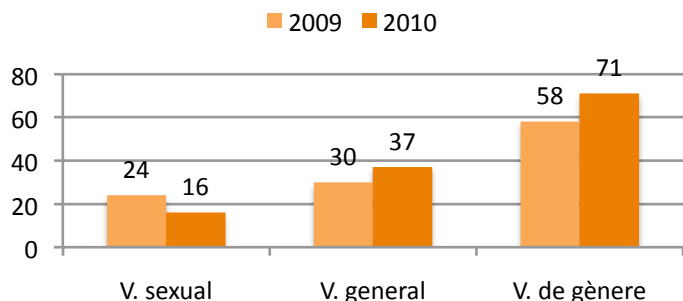
Programa d'intercanvi de xeringues

Dades Riscanvi

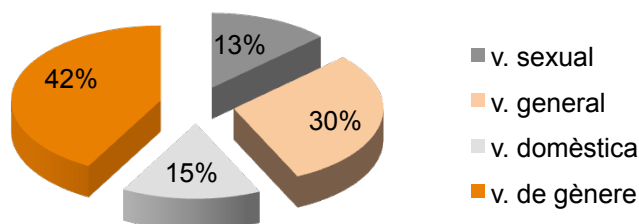
Comparativa de protocols d'excrceració d'alt risc elevats segons els delictes

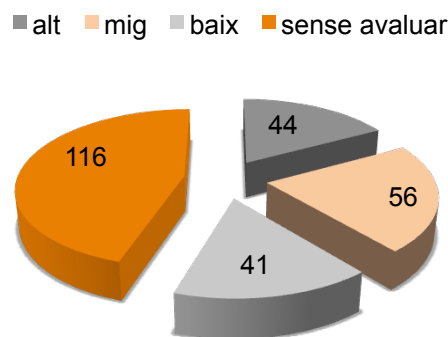
Dades

Protocols d'excrceració d'alt risc

Percentatges de protocols d'excrceració d'alt risc elevats a 2010 segons tipus de delictes (total: 124)

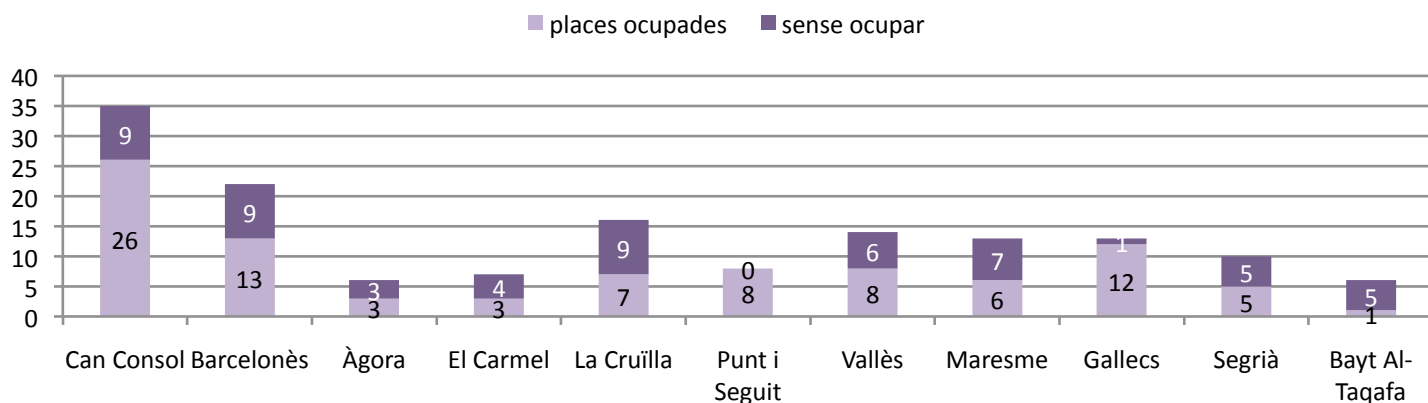
Previsió d'excrceracions per al segon semestre de 2011: nivells de risc avaluats

Dades

Ocupació de les unitats dependents

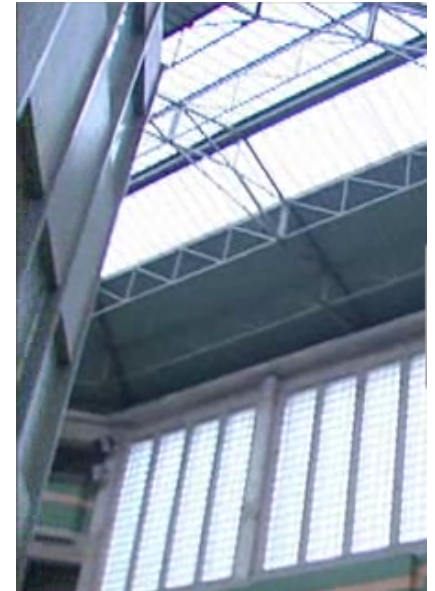
Dades d'ocupació de les unitats dependents a l'abril de 2011

L'índex d'ocupació de les unitats dependents es troba en retrocés, malgrat la bonança demostrada d'aquest tipus d'intervencions o programes, per la qual cosa s'ha animat els centres penitenciaris a impulsar i potenciar aquesta forma d'execució penal.

Els centres:
destaquem...

4 projectes

11è Concurs de la Diversitat: Commemoració del centenari de la mort de Joan Maragall

Quatre Camins: Itinerari de tractament en drogodependències

Quatre Camins: exposició "Violència masclista en la parella: desmuntem mites?"

Brians 2: Projecte pilot de mitjans de control telemàtic

11è Concurs de la Diversitat: Commemoració del centenari de la mort de Joan Maragall

Del 26 de maig al 13 de juny es van exhibir, a la sala d'exposicions del Centre Cívic Pati Llimona (Barcelona), un recull de les manifestacions artístiques que es fan als diferents tallers dels centres penitenciaris de Catalunya i estan relacionades amb les activitats que tenen com a base el respecte a la diversitat cultural i social de la població.

En el si d'aquest esdeveniment anual, el Departament de Justícia, en col·laboració amb el Centre Cívic Pati Llimona i la Fundació Pare Manel, organitza el Concurs de la Diversitat, en el qual s'atorga el premi especial Diversitat. En aquesta ocasió, el premi anava destinat a l'obra que millor interpretés el poema "Excelsior", de Joan Maragall, ja que l'edició se sumava a la commemoració del centenari de la mort del poeta.

Al concurs s'hi van presentar 64 obres procedents de tots els centres penitenciaris de Catalunya, que participaven en les tres modalitats establertes: pintura, escultura i instal·lacions, i fotografia i vídeo. L'objectiu és reflexionar, de manera individual o col·lectiva, entorn de la interpretació del poema, que reflecteix els conceptes del modernisme i l'actitud inquieta i vitalista de l'estètica maragalliana, amb una poesia emotiva i directa.

El 25 de maig es van lliurar els tres premis corresponents a les diferents modalitats i es va distingir amb un guardó especial Diversitat l'obra que el jurat va considerar que interpretava millor el poema "Excelsior" de Joan Maragall, i que va ser *El teu nord*, de Roman Aleksiyenko, del CP Joves.

En aquesta commemoració, la mostra de la Diversitat s'afegeix a la resta d'esdeveniments que s'organitzen a l'entorn de l'any Maragall, amb la voluntat d'acostar a la trama social i cultural de la ciutat el treball que la població reclusa fa als tallers d'art dels centres penitenciaris.

Quatre Camins: Itinerari de tractament en drogodependències

Alhora que els serveis centrals es trobaven en ple procés d'actualització del Programa marc de drogodependències, la Unitat de Programes d'Atenció Especialitzada, juntament amb els responsables de rehabilitació del Centre Penitenciari Quatre Camins, van organitzar el 2010 un grup de treball per revisar els programes motivacionals, intensius i de manteniment que es desenvolupaven al centre. L'objectiu era dotar aquests programes d'una estructura i durada estables, així com d'uns procediments d'inclusió, exclusió i derivació protocol·litzats que constitueixin una mena de pla funcional de la unitat d'intervenció intensiva (unitat de tractament en drogodependències) en relació amb les altres unitats del centre o les unitats d'ingressos d'altres

centres i garanteixin la continuïtat d'aquest itinerari al mòdul semiobert del mateix centre (MSOB) amb el programa de prevenció de recaigudes.

En aquesta tasca s'hi ha implicat de manera activa tant el personal més propi de tractament com el personal sanitari i de vigilància.

S'ha estructurat l'itinerari de tractament per a drogodependències en diferents nivells progressius quant a la intensitat i l'especialització: nivell 0 (avaluació), nivell 1 (prevenció), nivell 2 (reducció de danys), nivell 3 (intervenció psicosocial); aquest últim nivell es desdobla en intervenció psicosocial bàsica (que es fa als mòduls 1 al 4), intervenció psicosocial intensiva (que es fa a la UTD o mòdul 8 i al DAE) i intervenció psicosocial comunitària (que es fa al MSOB).

Per a cada nivell d'intervenció s'ha dissenyat l'itinerari de subprogrames bàsic, alhora que s'han definit les característiques de la població a què va destinat, així com la ubicació o classificació interior pel que fa a aquest abordatge específic.

A més, s'ha creat un equip especialitzat al mòdul 3 (l'equip d'avaluació de toxicomanies), que té com a objectiu avaluar i ubicar adequadament els interns que presenten una involució toxicològica (regressats de medi obert, expulsats del DAE o de la UTD) i proposar el nou tractament que han de seguir.

En aquests moments està consolidada la implantació de tots els nivells de l'itinerari, a excepció dels nivells 0 i 1, que són l'objectiu de treball d'aquest 2011, tant pel que fa a l'estructura i la durada dels programes que els constitueixen com als continguts dels subprogrames i els procediments d'inclusió, exclusió i derivació.

Violència masclista en la parella:

**Desmuntem
mites?**

Quatre Camins: exposició "Violència masclista en la parella: desmuntem mites?"

L'exposició "Violència masclista en la parella: desmuntem mites?", organitzada per l'Institut Català de les Dones, es va exhibir al Centre Penitenciari Quatre Camins del 9 al 24 de maig, amb la finalitat que hi treballassin diferents grups, especialment els que estan inserits en el Programa de violència de gènere.

L'exposició parteix de la tesi que el nostre pensament està construït a base de mites o creences que ens ajuden a explicar el món i a donar sentit a les coses que ens passen. Així, aquest pensament i la forma que tenim de sentir i expressar-nos estan influenciats pel nostre entorn.

Amb aquesta exposició es proposa una revisió d'alguns mites associats a l'amor romàntic i a la violència masclista. Per exemple, desmunta la creença que som persones incompletes que necessitem buscar-ne una altra per aconseguir la plenitud, que s'ha de renunciar a tot per amor, que si algú sent gelosia és perquè estima o que és necessari patir per poder mantenir una relació. Alhora, ofereix idees i elements de reflexió per transformar aquests mites i creences i poder avançar vers unes relacions lliures de violència masclista.

Brians 2: Projecte pilot de mitjans de control telemàtic

El Projecte pilot de control telemàtic dut a terme a Brians 2 va iniciar-se el juliol de 2009 i ha finalitzat el desembre de 2010. Es va dissenyar per desenvolupar-se en quatre fases clarament diferenciades i seqüencials: la *fase preliminar*, l'objectiu de la qual era l'ajust dels sistemes electrònics i informàtics, i la valoració i avaluació dels procediments generals; i les tres *fases experimentals*, amb els objectius de posar a prova els mecanismes tecnològics, assajar els protocols de treball, valorar el grau de satisfacció dels diferents agents implicats i estudiar les necessitats i la despesa econòmica que comporta el desenvolupament total del projecte.

En les tres fases experimentals, es van graduar d'una manera progressiva els elements que calia considerar per a la selecció d'usuaris (de menor a major severitat en els criteris), les modalitats de contacte amb l'exterior (de menor a major durada i/o intensitat), els sistemes de control (de menor a major efecte) i els sistemes de coordinació dels diferents agents implicats intervinents (de menor a major nombre d'implicats).

Durant aquestes fases s'han realitzat 14 sessions de formació (70 hores en total), en les quals s'han format 52 persones, quasi totes de l'àmbit de la vigilància (80%). Una vegada s'ha finalitzat el projecte pilot, se n'ha realitzat una avaluació global per tal de valorar el grau de consecució dels seus objectius i la idoneïtat d'estendre'l de manera generalitzada a tots els centres.

Tenint en compte les diferents fases, el nombre de sortides es va anar incrementant progressivament, i mentre que la freqüència del nombre de sortides programades va ser irregular, el nombre de permisos va anar creixent al llarg de les fases. Cal assenyalar que no es va produir cap tipus d'incidència de comportament no adequat, intent d'evasió o trencament de condemna

en cap de les 44 sortides (69 moviments diferents d'interns) que es van dur a terme. Això fa pensar en la confirmació de la hipòtesi que els mecanismes de control telemàtic són una eina d'autocontrol per als interns.

En total hi han participat 39 usuaris, tots homes, el 79,5 % de nacionalitat espanyola i el 20,5 %, estrangers. Del total de la mostra, el 48,7 % havien comès un delictes de violència general i el 51,3 %, de violència sexual. Mitjançant l'avaluació amb l'escala de valoració del risc Riscanvi, el 41 % havien obtingut un risc baix de reincidència delictiva violenta, el 46,2 % un risc mitjà i només el 12,8 % un risc alt. No es va avaluar cap subjecte amb un risc extrem.

En relació amb l'avaluació de la satisfacció dels mateixos participants, cal destacar que la visibilitat dels aparells ha estat l'aspecte que han valorat de manera més negativa (en dos casos, aquesta situació va suposar un nivell d'estrès tan elevat que va provocar la baixa voluntària dels usuaris), i l'aspecte valorat més positivament ha estat la qualitat de l'atenció general que han rebut dels professionals del centre.

Majoritàriament, els aspectes pitjor valorats pels usuaris estan directament relacionats amb els aparells de control telemàtic (cobertura, restriccions, utilitat...), i els aspectes més ben valorats tenen a veure amb la relació entre els professionals i l'usuari. La satisfacció general dels usuaris amb la globalitat del projecte és mitjana alta: un 9 % es van mostrar força o molt insatsfets amb el projecte, un 30% presentaven un grau mitjà de satisfacció i un 61% es manifestaven força o molt satisfets.

Les millores en el procediment apunten a qüestions com ara que els usuaris dels aparells telemàtics els provin abans de les sortides i rebin més informació sobre qüestions tècniques (cobertura, requisits de compliment, etc.), com també que es prioritzi l'ús d'aquests mitjans en interns que no hagin gaudit prèviament de sortides (en el pla pilot, el 79 % dels participants ja havia fet alguna sortida prèvia sense mitjans de control telemàtic).

